

Підсумовуючи, слід зазначити, що наявність в кримінальному законі інституту звільнення особи від кримінальної відповідальності свідчить про те, що покарання не є єдиним способом впливу на особу, яка визнана винною у вчиненні злочину. Адже коли цілі покарання і завдання кримінального законодавства можуть бути досягнуті (або вже досягнуті) без застосування кримінально-правового примусу, притягнення особи до кримінальної відповідальності буде недоцільним. Поряд з цим, положення кримінального закону в частині звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які здійснили незаконне заволодіння транспортним засобом потребують законодавчого удосконалення, що в свою чергу матиме важливе значення для їх належного застосування та виконання даними нормами свого призначення.

Література

1. Ємельяненко В. В. Проблеми встановлення віку кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом / В. В. Ємельяненко // Форум права. – 2008. – № 2. – С. 111-117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08evvztz.pdf>

2. Кримінальний кодекс України: наук.- практ. комент. / Баулін Ю. В., Борисов В. І., Гавриш С. Б. та ін.; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х.: Одиссей, 2006. – 1007 с.

УДК 343.2/.7:347.8(043.2)

Демченко Ю. О., Капустяк І. О., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Малярчук Н. В., к.ю.н.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИКОРИСТАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ

Важливим значенням для авіації завжди залишається питання організації використання повітряного простору, від якого безпосередньо залежить діяльність авіаційного транспорту. Відповідно до ст. 1 Повітряного кодексу України, повітряний простір – це частина повітряної сфери, розташована над суходолом і водною територією України, у тому числі над її територіальними водами (територіальним морем), і обмежена вертикальною поверхнею, що проходить по лінії державного кордону України.

Слід зазначити, що починаючи з 2014 року, значно посилилися випадки порушення повітряних кордонів різних країн в тому числі і повітряні кордони України. Зокрема, в Україні порушення повітряного простору здійснюється досить часто. Прикладом може бути, порушення повітряного простору російським вертольотом Мі-35, у 2014 році, який пролітав над територією України; у 2016 році, вертоліт Мі-8 порушив повітряний простір України в Херсонській області; відомі порушення повітряного простору України і безпілотними літальними апаратами. Також у 2017 році вертоліт Ка-52 порушив повітряний простір України у Херсонській області. Це було підтверджено й співробітниками американського аналітичного центру Atlantic Council, які прийшли до висновку, що російський вертоліт незаконно перетнув повітряний простір України, що є прямим порушенням Мінських домовленостей. Варто сказати, що міжнародні норми на той час не відіграли свого цільового призначення стосовно застосування дієвих заходів притягнення до відповідальності щодо, осіб, які порушили повітряний простір України. Також слід зазначити, що система забезпечення національної безпеки України, в тому числі її воєнної безпеки, не враховує особливостей війн нового типу. Незважаючи на те, що національне законодавство передбачає відповідальність за несанкціоноване використання повітряного простору реальне покарання осіб видається фактично нереальним, але не зважаючи на те, що держави у свої конституціях визначають, що вони є правовими держави – застосування грубої сили, зброї та виникнення збройних конфліктів нажалі є чи не єдиним варіантом зупинення порушення територіальної незалежності. Видається дивним те, що людство здобуло великих досягнень в науці, техніці у вирішенні глобальних проблем людства але нажалі незважаючи на всі цінності цивілізації сверждержави світу неспроможні вести свою політику таких чином, щоб остання дійсно свідчила про існування верховенства права, закону і було не тільки на папері чи забезпечувалось в першу чергу на своїй території, але й була взірцем для підтримання миру, а не для ескалації конфліктів.

Варто зазначити, що Повітряним кодексом України, Кримінальним кодексом України, Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України» від 29 березня 2002 р. (далі – Постанова) та іншими нормативно-правовими актами регулюються питання використання повітряного простору та питання відповідальності за його порушення.

Порядок використання повітряного простору України передбачає: планування та координацію діяльності з використання повітряного простору України відповідно до державних пріоритетів; організацію повітряного руху (обслуговування повітряного руху, управління використанням повітряного простору України); забезпечення контролю за дотриманням порядку та правил використання повітряного простору України у певних районах; аварійне сповіщення [1, с. 15].

За порушення порядку використання повітряного простору України передбачено кримінальну відповідальність за ст. 282 КК України. Тобто, такими порушеннями вважаються дії або бездіяльність юридичних чи фізичних осіб, а саме порушення правил пуску ракет, проведення всіх видів стрільби, вибухових робіт або вчинення інших дій у повітряному просторі, якщо це створило загрозу безпеці повітряних польотів, або якщо вони спричинили потерпілому середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження чи завдали великої матеріальної шкоди, а також, якщо вони спричинили загибель людей [2].

А у разі порушення правил використання повітряного простору, вчинені з метою державної зради, диверсії, терористичного акту, кваліфікуються за відповідною частиною ст. 111 КК, або ст. 113 КК, або за відповідною частиною ст. 258 та відповідною частиною ст. 282 КК.

Постанова до порушень порядку використання повітряного простору, що підлягають розслідуванню, відносить:

- використання повітряного простору без дозволу та/або порушення умов його використання;
- недотримання умов використання повітряного простору або плану польоту;
- політ групи повітряних суден, кількість яких більша ніж зазначена у заявці;
- порушення вимог щодо порядку перетинання державного кордону та виконання польоту в зоні з особливим режимом використання повітряного простору.

Щодо всіх випадків порушення порядку використання повітряного простору проводиться розслідування. Так, згідно пункту 123 Постанови, підставою для проведення розслідування порушень порядку використання повітряного простору є доповідь командира повітряного судна, повідомлення відповідних органів про факт порушення [3].

Особи, з вини яких допущено порушення, несуть відповідальність згідно із законодавством. Кримінальний кодекс

передбачає такі види покарань, як штраф, виправні роботи, обмеження волі та позбавлення волі.

Таким чином, варто зробити висновок, що повітряний простір України є єдиним, без розподілу за відомчою належністю, та доступним усім користувачам повітряного простору України з рівними правами щодо його використання. Також, не менш важливим є суспільна небезпечність, яка виникає з цього злочину і полягає в тому, що при вчиненні порушення правил повітряного простору створюється загроза для життя та здоров'я людей, а також це може перешкоджати виконанню польотів літальними апаратами. Порушення цих вимог тягне за собою настання кримінальної відповідальності, що встановлена чинним законодавством України.

Література

1. Гусар О. А. Використання повітряного простору в Україні: організаційні засади / О. А. Гусар, А. В. Куліш // Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2017. – № 1. – С. 13-20.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Про затвердження Положення про використання повітряного простору України: постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 401 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/401-2002-%D0%BF/page>.

УДК 347.440(043.2)

Денисова Л. Ч., студентка,

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів

Науковий керівник: Шпомер А. І., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ АВІАЦІЙНИМ ТРАНСПОРТОМ

Транспорт взагалі, і повітряний транспорт зокрема, відіграє важливу роль у межі транспортної системи України, а також у здійсненні міжнародного сполучення. Особливості діяльності повітряного транспорту зумовлює його пріоритетний подальший розвиток у майбутньому.

За таких умов має бути належне правове регулювання перевезення вантажу повітряним транспортом, оскільки це впливає не тільки на якісні та кількісні характеристики діяльності підприємств